

Brüssel, 18. mai 2018
(OR. en)

9054/18

Institutsioonidevaheline
dokument:
2017/0312 (NLE)

RECH 187
COMPET 320
ATO 29

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	8695/18 RECH 170 COMPET 283 ATO 25 + REV 1 + ADD 1 + ADD 2
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU MÄÄRUS Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2019–2020) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ – Üldine lähenemisviis

1. Komisjon esitas 1. detsembril 2017 nõukogule nõukogu määruse (Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2019–2020) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“) ettepaneku¹.

¹ 15387/17 + ADD1.

2. Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) asutamislepingu kohaselt piiratakse tuumaenergiaalaste teadus- ja koolitusprogrammide kestust maksimaalselt viiele aastale². Seetõttu kaotab programmi „Horisont 2020“ lahutamatuks osaks olev nõukogu määrus (Euratom) nr 1314/2013 Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“,³ 2018. aasta lõpus kehtivuse, samas kui muud raamprogrammi „Horisont 2020“ osad, mis põhinevad Euroopa Liidu toimimise lepingu vastavatel sätetel, kehtivad 2020. aasta lõpuni. Käesoleva ettepaneku eesmärk on tagada programmi jätkumine aastatel 2019–2020.
3. Alaliste esindajate komitee otsustas 10. jaanuaril 2018 konsulteerida kõnealuse ettepaneku osas vabatahtlikult Euroopa Parlamendi ning Majandus- ja Sotsiaalkomiteega.
4. Ühine teaduse ja tuumaküsimuste töörühm vaatas ettepaneku läbi mitme koosoleku käigus, tegi mõned muudatused komisjoni ettepanekusse ja saavutas kavandi teksti osas põhimõttelise kokkuleppe. Alaliste esindajate komitee kinnitas kokkuleppe oma 16. mai 2018. aasta koosolekul. Nõukogu istungit silmas pidades esitatud delegatsioonide avaldused on esitatud käesoleva märkuse *addendum*’ites.
5. Eeltoodut silmas pidades palutakse nõukogul kinnitada käesoleva märkuse lisas esitatud teksti suhtes saavutatud kokkulepe, eesmärgiga saavutada üldine lähenemisviis 28.–29. mai 2018. aasta istungil.

² Euratomi asutamislepingu artikkel 7.

³ ELT L 347, 20.12.2013, lk 948.

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS

Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2019–2020) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 7 esimest lõiku,

võttes arvesse ettepanekut, mille Euroopa Komisjon esitas pärast konsulteerimist teadus- ja tehnikakomiteega,

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) üks eesmärk on aidata tõsta liikmesriikide elatustaset muu hulgas sellega, et edendatakse ja soodustatakse liikmesriikide tuumauuringuid ning täiendatakse neid ühenduse teadus- ja koolitusprogrammiga.

- (2) Tänu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse parandamisele suurendatakse tuumauuringutega sotsiaalselt ja majanduslikku heaolu ning keskkonnasäästlikkust. Sama oluline on võimalus tuumauuringute abil pikemas perspektiivis saavutada energiasüsteemi CO₂-heite vähendamine ohutul, tõhusal ja turvalisel viisil.
- (3) Nõukogu määrusega (Euratom) nr 1314/2013¹ kehtestatud ühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) (edaspidi „2014.–2018. aasta programm“) vahehindamine näitas, et meede on oluline ja aitab ka tulevikus kaasa tuumaohutuse, -julgeoleku ja kaitsemeetmete, radioaktiivsete jäätmete käitlemise, kiirguskaitse ja tuumasünteesienergiaga seotud probleemidega tegelemisele.
- (4) Selleks et tagada tuumauuringute järjepidevus ühenduse tasandil, on vaja luua ühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2019 kuni 31. detsembrini 2020 (edaspidi „Euratomy programm“). Euratomy programmil peaksid olema samad eesmärgid nagu 2014.–2018. aasta programmil, see peaks toetama samu tegevusliike ja kasutama sama rakendusmeetodit, mis osutus tõhusaks ja asjakohaseks programmi eesmärkide saavutamisel.
- (5) Toetades tuumauuringuid, aitab Euratomy programm kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013² kehtestatud teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (edaspidi „raamprogramm „Horisont 2020““) eesmärkide saavutamisele ja hõlbustab Euroopa 2020. aasta strateegia rakendamist ning Euroopa teadusruumi loomist ja toimimist.

¹ Nõukogu 16. detsembri 2013. aasta määrus (Euratom) nr 1314/2013 Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohta, millega täiendatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 948).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104).

- (6) Vaatamata võimalikule mõjule, mida tuumaenergia avaldab energiavarustusele ja majanduse arengule, võivad tõsised tuumaõnnetused ohustada inimeste tervist. Seepärast tuleks Euratomi programmis pöörata võimalikult suurt tähelepanu Teadusuuringute Ühiskeskuses (JRC) käsitletavatele tuumaohutuse ja vajaduse korral julgeoleku aspektidele.
- (7) 28. veebruaril 2008 Brüsselis toimunud nõukogu istungi järeldustes esitatud Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava) abil kiirendatakse vähese CO₂-heitega tehnoloogia arengut. Euroopa Ülemkogu leppis oma 4. veebruari 2011. aasta kohtumisel kokku, et liit ja selle liikmesriigid edendavad investeerimist taastuvatesse energiaallikatesse, ohutusse ja säästlikusse vähese CO₂-heitega tehnoloogiasse ning keskenduvad SET-kavas esitatud tehnoloogiliste prioriteetide rakendamisele. Igal liikmesriigil on õigus otsustada, milliseid tehnoloogiaid ta soovib toetada.
- (8) Kuna kõikides liikmesriikides on tuumarajatised või kasutatakse radioaktiivseid materjale eelkõige meditsiinilisel otstarbel, on nõukogu oma 1. ja 2. detsembril 2008 Brüsselis toimunud istungi järeldustes tunnistanud jätkuvat vajadust tuumaalase pädevuse järele, tagades selle eelkõige asjakohase hariduse ja koolitusega, mis on ühendatud teadusuuringutega, mida koordineeritakse ühenduse tasandil.
- (9) Samal ajal kui iga liikmesriigi asi on otsustada, kas kasutada tuumaenergiat või mitte, tunnistatakse samuti, et tuumaenergial on eri liikmesriikides erinev roll.
- (10) ITERi projekti ühiseks rakendamiseks ettenähtud ITERi Rahvusvahelise Termotuumaenergeetika Organisatsiooni asutamislepingu³ allkirjastamisega on ühendus võtnud kohustuse osaleda ITERi projekti (ITER) ülesehitamises ja selle edasises kasutamises. Ühenduse osalust haldab ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissetevõte (*Fusion for Energy*), mis loodi nõukogu otsusega 2007/198/Euratom⁴.

³ ELT L 358, 16.12.2006, lk 62.

⁴ Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus 2007/198/Euratom, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühissetevõte ning antakse sellele eelised (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58).

- (11) Selleks et tuumasünteesienergia muutuks äriotstarbelise energiatootmise üheks usaldusväärseks võimaluseks, tuleb ITERi ehitamine kõigepealt edukalt ja õigel ajal lõpule viia ning alustada selle käitamist. Samuti tuleb kehtestada ambitsioonikas, kuid realistlik tegevuskava elektritootmiseesmärkide saavutamiseks 2050. aastaks. Kõnealuste sihtideni jõudmiseks tuleb Euroopa tuumasünteesiprogrammile anda uus suund, võttes tegevuskava rakendamiseks kasutusele ühise tegevusprogrammi. Selleks et kindlustada käimasolevate tuumasünteesialaste teadusuuringute valdkonna saavutused, samuti tuumasünteesiga tegelevate sidusrühmade pikaajaline pühendumus ja nendevaheline koostöö, tuleks tagada ühenduse toetuse järjepidevus. Rohkem tuleks keskenduda eelkõige ITERit toetavale tegevusele, samuti näidisreaktori arendamisele, sealhulgas vajaduse korral erasektori suuremale kaasamisele. Selline ratsionaliseerimine ja rõhuasetuse muutmine ei tohiks kahjustada Euroopa juhtivat rolli tuumasünteesiuuringutes.
- (12) JRC peaks jätkuvalt tagama tarbijale orienteeritud sõltumatu teadus- ja tehnoloogiaalase toetuse ühenduse poliitika sõnastamisele, väljatöötamisele, rakendamisele ja jälgimisele, eelkõige tuumaohutuse ja -julgeolekuga seotud teadusuuringute ja koolitustegevuse valdkonnas. Selleks et inimressursse optimeerida ning tagada, et liidu teadusuuringutes ei tehtaks topelttöid, tuleks kõiki Teadusuuringute Ühiskeskuse uusi tegevusi analüüsida, et kontrollida nende kooskõla liikmesriikides juba toimuva tegevusega. Raamprogrammi „Horisont 2020“ julgeolekualased aspektid peaksid piirduma JRC otsese tegevusega.
- (13) JRC peaks jätkuvalt looma täiendavaid ressursse konkureeriva tegevuse kaudu, sh sellega, et osaletakse Euratomi programmi kaudsetes meetmetes, kolmandate isikute töös ning vähemal määral intellektuaalomandi kasutamises.

- (14) Kõik liidu liikmesriigid on huvitatud sellest, et liit tegeleb sellise raamistiku väljatöötamisega, millega toetatakse valdkonnaüleseid tuumalõhustumistehnoloogia alaseid ühiseid tippteadusuuringuid ning teadmiste loomist ja säilitamist, pöörates erilist tähelepanu ohutusele, julgeolekule, kiirguskaitsele ja tuumarelva leviku tõkestamisele. Selleks on vaja sõltumatut teaduslikku tõendusmaterjali ja selles osas võib JRC anda olulise panuse. Sellist vajadust on tunnistanud komisjoni 6. oktoobri 2010. aasta teatises Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Euroopa Regioonide Komiteele pealkirjaga „Euroopa 2020 – strateegiline juhtalgatus „Innovaatiline liit“, milles komisjon teatas oma kavatsusest tugevdada JRC kaudu poliitiliste otsuste tegemiseks vajalikke teaduslikke tõendusmaterjale. JRC teeb ettepaneku seada kõnealuse ülesande lahendamisel tuumaohutuse ja -julgeoleku alastes teadusuuringutes kesksele kohale liidu poliitilised prioriteetid.
- (15) Võttes arvesse Euratomi programmi eesmärki tihendada teaduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ning suurendada üldsuse usaldust teaduse vastu, tuleks programmiga parandada kodanike ja kodanikuühiskonna teadlikku osalemist teadusuuringute ja innovatsiooniga seotud küsimuste käsitlemises, edendades selleks teadusharidust, muutes teaduslikud teadmised paremini kättesaadavaks ning töötades välja vastutustundlikud uurimis- ja innovatsioonialased tegevuskavad, mille abil lahendatakse kodanike ja kodanikuühiskonna probleeme ja mis vastavad nende ootustele, ning lihtsustades nende osalemist Euratomi programmi kohases tegevuses.
- (16) Euratomi programmi rakendamine peaks olema kooskõlas teaduse ja tehnika, tööstuse, poliitika ja ühiskonnaga seotud arenevate võimaluste ja vajadustega. Selleks tuleks tegevuskavad koostada tihedas koostöös kõikide valdkondade sidusrühmadega ja need peavad olema piisavalt paindlikud, et oleks võimalik arvestada uute arengusuundadega. Euratomi programmi kehtivusaja jooksul võiks nõu küsida välisekspertidelt ning kasutada ära asjakohaseid struktuure, nt Euroopa tehnoloogiaplatvorme.

- (17) Vajadust jätkata tuumauuringuid Euroopa tasandil tunnistati 26. ja 27. veebruaril 2013 Brüsselis komisjoni ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühiselt korraldatud sümposionil, kus käsitleti vähese CO₂-heitega majandusele suunatud tuumalõhustumise alaste teadusuuringutega seotud kasu ja piiranguid ning mille ettevalmistamisel teostati teadusarudevaheline uuring, milles muu hulgas osalesid energeetika-, majandus- ja sotsiaalteaduste valdkonna eksperdid.
- (18) Euratomi programm peaks aitama muuta teadlase elukutse liidus populaarsemaks. Piisavalt tähelepanu tuleks pöörata Euroopa teadlaste hartale ja teadlaste töölevõtmise juhendile⁵ ning muudele Euroopa teadusruumiga seoses kindlaksmääratud asjakohastele võrdlusraamistikele ja samal ajal tuleks silmas pidada nende vabatahtlikku laadi.
- (19) Euratomi programmi raames arendatava tegevuse eesmärk peaks olema suurendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning eelkõige käsitleda soolise ebavõrdsuse põhjuseid, kasutada täielikult ära nii nais- kui ka meesteadlaste täielikku potentsiaali ning lisada projektidesse sooküsimused, et parandada teadusuuringute kvaliteeti ja stimuleerida innovatsiooni. Samuti peaks tegevuse eesmärk olema naiste ja meeste võrdõiguslikkuse põhimõtete rakendamine vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklites 2 ja 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu („ELi toimimise leping“) artiklis 8 sätestatule.
- (20) Euratomi programmiga toetatavas teadus- ja innovatsioonitegevuses tuleks järgida olulisi eetikapõhimõtteid. Vajaduse korral tuleks arvesse võtta teaduse ja uute tehnoloogiate eetika Euroopa tööühma arvamusi energeetika küsimustes. Teadustegevuses tuleks arvestada ka ELi toimimise lepingu artiklit 13 ning vähendada peaks loomade kasutamist teadusuuringutes ja katsetes, eesmärgiga asendada loomade kasutamine täielikult muude meetoditega. Kogu tegevuse elluviimisel tuleks tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

⁵ Komisjoni 11. märtsi 2005. aasta soovitus Euroopa teadlaste harta ja teadlaste töölevõtmise juhendi kohta (ELT L 75, 22.3.2005, lk 67).

- (21) Suuremat mõju peaks saavutatama ka sellega, et Euratomi programm ja erasektori rahalised vahendid ühendatakse avaliku ja erasektori partnerlussuhetega põhivaldkondades, kus tänu teadusuuringutele ja innovatsioonile oleks võimalik saavutada liidu üldisemaid konkurentsivõime eesmärke. Erilist tähelepanu tuleks pöörata väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate kaasamisele.
- (22) Euratomi programmiga tuleks parandada ühishuvidel ja vastastikusel kasul põhinevat koostööd kolmandate riikidega, seda eriti ohutuse valdkonnas, eelkõige selleks, et pidevalt suurendada tuumaohutust.
- (23) Selleks et säilitada võrdsed võimalused kõikidele siseturul aktiivselt tegutsevatele ettevõtjatele, tuleks Euratomi programmiga ettenähtud rahastamise kavandamisel lähtuda riigiabi eeskirjadest, et tagada riiklike kulutuste tõhusus ja vältida turumoonutusi, nt erasektori rahaliste vahendite massilist väljatõrjumist, mittetulemuslike turustruktuuride loomist või ebatõhusate äriühingute säilitamist.
- (24) Euroopa Ülemkogu tunnistas oma 4. veebruari 2011. aasta kohtumise järeldustes vajadust võtta kasutusele uus lähenemisviis seoses liidu teadusuuringute rahastamise kontrollimise ja riskijuhtimisega ning kutsus üles saavutama tasakaalu usalduse ja kontrolli ning riskide võtmise ja nende vältimise vahel. Euroopa Parlament kutsus oma 11. novembri 2010. aasta resolutsioonis (teadusuuringute raamprogrammide rakendamise lihtsustamise kohta)⁶ üles haldus- ja finantskorra pragmaatilisele lihtsustamisele ning märkis, et Euroopa teadusuuringute rahastamise juhtimine peaks põhinema rohkem usaldusel ja olema osalejate suhtes riskialtım.
- (25) Liidu finantshuve tuleks kaitsta kulutsükli jooksul proportsionaalsete meetmetega, mis hõlmavad rikkumiste ennetamist, avastamist ja uurimist, kadumaläinud, alusetult väljamakstud või ebaõigesti kasutatud vahendite tagasinõudmist ning vajaduse korral trahve. Muudetud kontrollistrateegia, mille puhul rõhk suunatakse vigade arvu vähendamisel riskipõhisele kontrollile ja pettuste avastamisele, peaks vähendama osalejate kontrollikoormust.

⁶ ELT C 74E, 13.3.2012, lk 34.

- (26) Oluline on tagada Euratomi programmi usaldusväärne finantsjuhtimine ning selle kõige tulemuslikum ja kasutajasõbralikum rakendamine, samal ajal ka õiguskindlus ja selle kättesaadavus kõikide osalejate jaoks. On vaja tagada programmi vastavus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 966/2012 (edaspidi „finantsmäärus“)⁷ ning lihtsustamise ja parema reguleerimise nõuetele.
- (27) Selleks et tagada Euratomi programmi võimalikult tõhus rakendamine, kerge juurdepääs kõikidele osalejatele lihtsustatud menetluste kaudu ning ühtne, põhjalik ja läbipaistev raamistik, tuleks kõnealuses programmis osalemisele ja uurimistulemuste levitamisele kohaldada raamprogrammi „Horisont 2020“ suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1291/2013 kohaselt kohaldatavaid eeskirju koos teatavate kohanduste või eranditega.
- (28) Selleks et võimaldada raamprogrammiga „Horisont 2020“ loodud võla- ja omakapitaliinstrumentide võimalikult tõhusat kasutamist, säilitades samal ajal Euratomi programmi meetmete eripära ja kasutades täielikult ära olemasoleva eelarve, peaksid kõnealustest finantsvahenditest tulenevad tagasimaksud, mille alus on Euratomi programmi või 2014.–2018. aasta programmiga kättesaadavaks tehtud vahendite kasutamata jätmine, tooma otseselt kasu Euratomi programmile.
- (29) Oluline on jätkuvalt lihtsustada osalejate arendatud intellektuaalomandi kasutuselevõttu ning samal ajal kaitsta teiste osalejate ja komisjoni õigustatud huve kooskõlas Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (edaspidi „Euratomis asutamisleping“) 2. peatükiga.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).

- (30) Osalejate tagatisfond, mida haldab komisjon ja mis loodi nõukogu määrusega (Euratom) nr 1908/2006/EÜ⁸ ja nõukogu määrusega (Euratom) nr 139/2012,⁹ on osutunud oluliseks kaitsemehhanismiks, millega leevendatakse riske seoses oma kohustusi mittetäitvate osalejate võlgnetavate ja hüvitamata summadega. Osalejate tagatisfond, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1290/2013¹⁰ kohaselt, peaks katma ka meetmeid, mida võetakse käesoleva määruse alusel.
- (31) Selleks et tagada kõnealuse programmi kaudsete meetmete ühtsed rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused võtmaks vastu tööprogramme ja heakskiitvaid otsuseid kaudsete meetmete rahastamise kohta. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹¹.
- (32) Selleks et saavutada Euratomi programmi eesmärgid asjakohastes valdkondades, on vaja toetada nii Euratomi programmi raames kui ka raamprogrammiga „Horisont 2020“ ühiselt toimuvat valdkonnaülest tegevust.

⁸ Nõukogu 19. detsembri 2006. aasta määrus (Euratom) nr 1908/2006, millega kehtestatakse ettevõtete, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse seitsmenda raamprogrammi (2007–2011) meetmetes osalemise ning uurimistulemuste levitamise eeskirjad (ELT L 400, 30.12.2006, lk 1).

⁹ Nõukogu 19. detsembri 2011. aasta määrus (Euratom) nr 139/2012, millega kehtestatakse ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide Euroopa Aatomienergiaühenduse raamprogrammi kaudsetes meetmetes osalemise ning teadustöö tulemuste levitamise eeskirjad (2012–2013) (ELT L 47, 18.2.2012, lk 1).

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1290/2013, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 osalemis- ja levitamiseeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1906/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 81).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

- (33) Tõhusaks tulemusjuhtimiseks, sh hindamiseks ja järelevalveks, on vaja välja töötada konkreetsed ajaliselt mõõdetavad tulemusnäitajad, mis oleksid realistlikud ja kajastaksid sekkumisloogikat ning vastaksid eesmärkide ja toimingute tähtsusejärjestusele. Kehtestada tuleks asjakohased mehhanismid, mille abil tagada ühelt poolt Euratomi programmi rakendamise ja järelevalve ning teiselt poolt Euroopa teadusruumi arengu, saavutuste ja toimimise järelevalve vaheline koordineeritus.
- (34) JRC juhatajate nõukoguga, mis loodi komisjoni otsusega 96/282/Euratom,¹² on konsulteeritud JRC otseseid meetmeid käsitlevates teadus- ja tehnikaküsimustes.
- (35) Õiguskindluse huvides tuleks nõukogu määrus (EL) nr 1314/2013 kehtetuks tunnistada.
- (36) Euroopa Parlamendi ning Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust on taotletud vabatahtlikult,¹³

¹² Komisjoni 10. aprilli 1996. aasta otsus nr 96/282/Euratom Teadusuuringute Ühiskeskuse ümberkorraldamise kohta (EÜT L 107, 30.4.1996, lk 12).

¹³ ELT C ...,lk ...

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ASUTAMINE

Artikkel 1
Kehtestamine

Käesoleva määrusega kehtestatakse Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogramm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2019 kuni 31. detsembrini 2020 (edaspidi „Euratori programm“) ning sätestatakse kõnealuses programmis osalemise eeskirjad, sh eeskirjad käesoleva määruse alusel eraldatavaid vahendeid haldavate rahastamisasutuste osalemise kohta programmides ning nende osalemise kohta käesoleva määruse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013 kehtestatud raamprogrammi „Horisont 2020“ (edaspidi „programm „Horisont 2020““) alusel toimuvast tegevusest.

Artikkel 2
Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „teadus- ja innovatsioonitegevus“ – kogu tegevus, mis hõlmab teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust, tutvustamistegevust ja innovatsiooni, sh koostöö edendamine kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, tulemuste levitamine ja optimeerimine ning Euroopa Aatomienergiaühenduse (edaspidi „ühendus“) teadlaste koolituse ja liikuvuse soodustamine;
- b) „otsesed meetmed“ – Teadusuuringute Ühiskeskuse (JCR) kaudu toimuv komisjoni teadus- ja innovatsioonitegevus;
- c) „kaudsed meetmed“ – osalejate teadus- ja innovatsioonitegevus, mida liit või ühendus (edaspidi „liit“) rahaliselt toetab;

- d) „avaliku ja erasektori partnerlus“ – partnerlus, mille puhul erasektoris tegutsevad partnerid, ühendus ja vajaduse korral muud partnerid kohustuvad ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või strateegiliselt tähtsa tegevuse arendamist ja rakendamist;
- e) „avaliku sektori sisene partnerlus“ – partnerlus, mille puhul avaliku sektori asutused või kohalikul, piirkonna, riigi või rahvusvahelisel tasandil avalikke teenuseid osutavad asutused kohustuvad koos ühendusega ühiselt toetama teadus- ja innovatsiooniprogrammi või -tegevuse arendamist ja rakendamist.

Artikkel 3 **Eesmärgid**

1. Euratomi programmi üldeesmärk on jätkata tuumaenergiaalast teadus- ja koolitustegevust, asetades rõhu tuumaohutuse ja -julgeoleku ning kiirguskaitse pidevale parandamisele, et pikemas perspektiivis saaks kaasa aidata eelkõige energiasüsteemi CO₂-heite ohutule, tõhusale ja turvalisele vähendamisele. Üldeesmärgi saavutamiseks rakendatakse I lisas täpsustatud tegevust otseste ja kaudsete meetmetena, et saavutada käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 sätestatud erieesmärgid.
2. Euratomi programmi kaudsete meetmete erieesmärgid on järgmised:
 - a) toetada tuumasüsteemide ohutut toimimist;
 - b) aidata välja töötada ohutuid pikemaajalisi lahendusi lõplike tuumajäätmete käitlemiseks, sealhulgas geoloogiliseks lõppladustamiseks ning partitsioneerimiseks ja transmutatsiooniks;
 - c) toetada tuumaalase pädevuse ja asjatundlikkuse arendamist ja jätkusuutlikkust liidus;

- d) toetada kiirguskaitset ning radioloogiliste meditsiiniseadmete arendamist, sealhulgas radioisotoopide ohutut ja turvalist tarnimist ja kasutamist;
- e) tõendada tuumasünteesi kui energiaallika otstarbekust olemasolevate ja tulevaste tuumasünteesirajatiste abil;
- f) panna alus tulevastele termotuumaelektrijaamadele, töötades välja materjalid, tehnoloogia ja põhimõttelise projekti;
- g) edendada innovatsiooni ja parandada tööstuse konkurentsivõimet;
- h) tagada tuumauuringute jaoks üleeuroopaliselt oluliste teadustöö taristute kättesaadavus ja kasutamine.

3. Euratomi programmi otseste meetmete eesmärgid on järgmised:

- a) suurendada tuumaohutuse, sealhulgas tuumareaktorite ja tuumkütuse ohutust, tõhustada jäätmekäitlust, sealhulgas geoloogilist lõppladustamist ning partitsioneerimist ja transmutatsiooni, tõhustada dekomisjoneerimist ja olla valmis hädaolukorraks;
- b) suurendada tuumajulgeolekut, sh tuumaenergiaalaste kaitsemeetmete tõhustamine, tuumarelva leviku tõkestamine, ebaseadusliku tuumarelvakaubandusega võitlemine ja tuumaalase kohtuekspertiisi täiustamine;
- c) tõsta standardimiseks vajaliku tuumateadusbaasi tippaset;
- d) edendada teabehaldust, haridust ja koolitust;
- e) toetada liidu tuumaohutuse ja -julgeoleku alast poliitikat.

JRC juhatajate nõukogu analüüsib JRC kogu uut tegevust, et kontrollida selle kooskõla liikmesriikides juba tehtava tegevusega.

4. Euratomi programmi rakendatakse sellisel moel, et toetatavad prioriteedid ja tegevusvaldkonnad sobivad muutuvate vajadustega ning et võetakse arvesse teaduse, tehnika, innovatsiooni, poliitikakujundamise, turgude ja ühiskonna muutumist, et optimeerida inimressursid ja rahalised vahendid ning vältida liidus tehtavate tuumauuringute ja vastava arendustegevuse dubleerimist.
5. Lõigetes 2 ja 3 nimetatud erieesmärkide raames võib arvesse võtta uusi ettenägematuid vajadusi, mis tekivad Euratomi programmi rakendamise ajal. See võib nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel hõlmata reageerimist uutele võimalustele, kriisidele, ohtudele, liidu poliitika väljatöötamisega seotud vajadustele ja katsemeetmetele, millele on ette nähtud toetuse andmine tulevaste programmide alusel.

Artikkel 4
Eelarve

1. Euratomi programmi rakendamiseks ettenähtud rahastamispaketi suurus on 770 220 000 eurot. See summa jaotatakse järgmiselt:
 - a) tuumasünteesiuuringute ja sellekohase arendustegevuse programmiga seotud kaudsete meetmete jaoks 349 834 000 eurot;
 - b) tuumalõhustumise, tuumaohutuse ja kiirguskaitsega seotud kaudsete meetmete jaoks 151 579 000 eurot;
 - c) otseste meetmete jaoks 268 807 000 eurot.

Euratomi programmi kaudsete meetmete rakendamisel ei ületa komisjoni halduskulu keskmiselt 6 % Euratomi programmi kestuse ajal.

2. Euratomi programmi rahastamise paketist võib katta kulud, mis on seotud programmi juhtimiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks vajaliku ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistegevusega, eelkõige uuringutega ja ekspertide kohtumistega, kui need on seotud käesoleva määruse üldeesmärkidega, samuti infotöötlusteks ja -vahetuseks ettenähtud infotehnoloogiavõrkude kulud ning kõik muud tehnilise ja haldusabi kulud, mis komisjonile Euratomi programmi juhtimisega kaasnevad. Kulud sellistele pidevalt ja korduvalt võetavatele meetmetele nagu kontroll, audit ja IT võrgustikud kaetakse lõikes 1 nimetatud komisjoni halduskulude piires.
3. Vajaduse korral ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib tehnilise ja haldusabi kulude katmiseks eelarvesse assigneeringuid kirjendada ka pärast 2020. aastat, et oleks võimalik hallata meetmeid, mille rakendamist ei ole 2020. aasta 31. detsembriks veel lõpule viidud.
4. Kui otseste meetmetega toetatakse algatusi, mille on käivitanud üksused, kellele komisjon on usaldanud rakendamise kooskõlas artikli 6 lõikega 2 ja artikliga 15, ei käsitata sellist toetust kõnealustele algatustele eraldatud rahalise toetuse osana.
5. Eelarvelised kulukohustused võib jagada iga-aastasteks osamakseteks. Komisjon võtab igal aastal osamakse tegemisel arvesse rahalist toetust saavate meetmete rakendamisel tehtud edusamme, hinnangulisi vajadusi ning olemasolevaid eelarvevahendeid.

Artikkel 5
Kolmandate riikide osalemine

1. Euratomi programm on avatud järgmistele riikidele:
 - a) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid vastavalt üldpõhimõtetele ning üldtingimustele ja korrale, mis on nende riikide osalemiseks liidu programmides sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või samaväärsetes lepingutes;
 - b) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmed või riigid või territooriumid, mis on hõlmatud Euroopa naabruspoliitikaga, kes vastavad kõigile järgmistele kriteeriumidele:
 - i) nende teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonialane võimekus on hea;
 - ii) nad on varemgi edukalt osalenud liidu uurimis- ja innovatsiooniprogrammides;
 - iii) nad käsitlevad õiglaselt ja erapooletult intellektuaalomandi õigusi;
 - c) riigid või territooriumid, mis on seotud Euratomi seitsmenda raamprogrammiga või Euratomi 2014.–2018. aasta teadus- ja koolitusprogrammiga.
2. Eritingimused seoses assotsieerunud riikide osalemisega Euratomi programmis, sh nende rahaline toetus sõltuvalt sisemajanduse koguproduktist, määratakse kindlaks liidu ja assotsieerunud riikide vaheliste rahvusvaheliste lepingutega.

II JAOTIS
RAKENDAMINE

I PEATÜKK

Rakendamine, haldamine ja toetuse liigid

Artikkel 6

Ühenduse toetuse haldamine ja vormid

1. Euratomi programmi rakendatakse kaudsete meetmetega, milleks kasutatakse üht või mitut finantsmääruses sätestatud rahalise toetuse vormi, sh toetusi, auhindu, hankemenetlust ja finantsinstrumente. Ühenduse toetus hõlmab ka JRC teadus- ja innovatsioonitegevuse vormis võetavaid otseseid meetmeid.
2. Ilma et see piiraks Euratomi asutamislepingu artikli 10 kohaldamist, võib komisjon usaldada osa Euratomi programmi rakendamisest finantsmääruse artikli 58 lõike 1 punktis c osutatud rahastamisasutustele.

Samuti võib komisjon usaldada Euratomi programmi raames võetavate kaudsete meetmete rakendamise raamprogrammi „Horisont 2020“ alusel loodud või selles osutatud asutustele.
3. Komisjon võtab artikli 12 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt rakendusaktidega vastu heakskiitva otsuse kaudsete meetmete rahastamise kohta.

Artikkel 7

Teadusuuringutes osalemise ja uurimistulemuste levitamise eeskirjad

1. Kui käesoleva artikli lõigetest 2 ja 3 ei tulene teisiti, kohaldatakse mis tahes õigussubjekti Euratomi programmi raames võetavates meetmetes osalemise suhtes Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1290/2013 sätestatud eeskirju.
2. Euratomi programmi kohaldamisel hõlmavad määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 43 lõike 2 esimeses lõigus osutatud julgeolekueeskirjad liikmesriikide riigikaitsehuve Euratomi asutamislepingu artikli 24 tähenduses.

Erandina määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 44 lõike 3 esimesest lõigust võib komisjon või rahastamisasutus olla vastu ühenduselt rahalist toetust saanud osalejate saadud tulemustega seotud omandiõiguse üleandmisele või ainulitsentsi või mitteainulitsentsi andmisele sellise kolmanda riigi kolmandatele isikutele, mis ei ole liitunud Euratomi programmiga, kui leitakse, et kõnealune toetus või üleandmine ei ole kooskõlas liidu majanduse konkurentsivõimelisuse arendamise huvidega või on vastuolus eetikapõhimõtete või julgeolekukaalutlustega. Kõnealused julgeolekukaalutlused hõlmavad liikmesriigi riigikaitsehuve Euratomi asutamislepingu artikli 24 tähenduses.

Erandina määruse (EL) nr 1290/2013 artikli 49 lõike 1 esimesest lõigust on ühendusel ja selle ühissettevõtetel ühenduse poliitika, programmide või kolmandate riikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega tehtava koostöö raames võetud kohustuste väljatöötamise, rakendamise ja järelevalve eesmärgil õigus kasutada ühenduselt rahalist toetust saanud osaleja töö tulemusi. Sellised kasutusõigused hõlmavad õigust volitada kolmandaid isikuid kasutama tulemusi riigihankemenetluses ja edasilitsentsimisõigust ning kõnealuseid õigusi võib kasutada üksnes mitteärilisel otstarbel ja konkurentsiväliselt ning need antakse kasutustasuta.

3. Osalejate tagatistfondiga, mis on loodud vastavalt määrusele (EL) nr 1290/2013, kaetakse riske, mis on seotud võimalusega, et osalejate võlgnetavaid summasid ei õnnestu meetmete puhul, mida rahastatakse komisjoni toetuste või käesoleva määruse kohaste rahastamisasutuste kaudu, sisse nõuda.

Artikkel 8

Valdkonnaüleline tegevus

1. Euratomi programmi eesmärkide saavutamiseks ning Euratomi programmi ja raamprogrammi „Horisont 2020“ ühiste probleemide lahendamiseks võib liit toetada rahaliselt tegevust, mis hõlmab mitut kaudset meetet, mis on esitatud I lisas ja/või millega rakendatakse nõukogu otsusega 2013/743/EL¹⁴ loodud raamprogrammi „Horisont 2020“ eriprogrammi.
2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud toetus võib koosneda rahalisest toetusest kaudsetele meetmetele, mis on sätestatud käesoleva määruse artiklis 4 ja määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 6, ning seda antakse ühtse rahastamiskava alusel.

Artikkel 9

Sooline võrdõiguslikkus

Euratomi programmiga edendatakse soolist võrdõiguslikkust ning tagatakse soolise võrdõiguslikkuse küsimuste arvessevõtmine teadusuuringutes ja innovatsioonis.

Artikkel 10

Eetikapõhimõtted

1. Euratomi programmi raames toimuva teadus- ja innovatsioonitegevuse puhul järgitakse eetikapõhimõtteid ning asjakohaseid liikmesriikide, liidu ja rahvusvahelisi õigusakte, sh Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni ja selle lisaprotokolle.

¹⁴ Nõukogu 3. detsembri 2013. aasta otsus 2013/743/EL, millega kehtestatakse teadusuuringute ja innovatsiooni 2014.–2020. aasta raamprogrammi „Horisont 2020“ rakendamise eriprogramm.

Eritähelepanu pööratakse proportsionaalsuse põhimõttele, õigusele eraelu puutumatusel, õigusele isikuandmete kaitsele, õigusele kehalisele ja vaimsele puutumatusel, õigusele mitte olla diskrimineeritud ja vajadusele tagada inimeste tervise kaitse kõrgel tasemel.

2. Euratomi programmi raames toimivas teadus- ja innovatsioonitegevuses keskendutakse peasjalikult tsiviilrakendustele.

Artikkel 11

Tööprogrammid

1. Komisjon võtab artikli 12 lõikes 3 osutatud kontrollimenetluse kohaselt rakendusaktidega vastu tööprogrammid kaudsete meetmete rakendamiseks. Kõnealused tööprogrammid võimaldavad ellu viia altpoolt tulevaid algatusi, millega püütakse eesmäärke saavutada uuenduslikul viisil.

Tööprogrammides esitatakse põhielemendid meetmete rakendamiseks kooskõlas finantsmäärusega, sh üksikasjalikud eesmärgid, seonduvad rahastamisvahendid ja ajakava ning mitmeaastane lähenemisviis ja strateegilised suundumused järgmisteks rakendamisaastateks.

2. Otseste meetmete jaoks töötab komisjon kooskõlas otsusega 96/282/Euratom välja mitmeaastase tööprogrammi, milles sätestatakse üksikasjalikult eesmärgid, I lisas esitatud teadus- ja tehnoloogiaprioriteedid ning rakendamise ajakava.

Mitmeaastases tööprogrammis võetakse arvesse ka liikmesriikide, assotsieerunud riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide asjakohast teadustegevust. Programmi ajakohastatakse vajaduse korral.

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tööprogrammides võetakse arvesse teaduse, tehnika ja innovatsiooni olukorda riigis, liidus ja rahvusvahelisel tasandil ning asjakohaseid poliitilisi, turualaseid ja ühiskondlikke arengutendentse. Programme ajakohastatakse vajaduse korral.
4. Lõigetes 1 ja 2 osutatud tööprogrammid sisaldavad jagu, milles määratakse kindlaks artiklis 8 osutatud valdkonnaülene tegevus.

Artikkel 12

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Tegemist on komiteega määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Komitee¹⁵ tuleb kokku kahes erinevas koosseisus, mis tegelevad vastavalt Euratomi programmi tuumalõhustumise ja tuumasünteesi küsimustega.
3. Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 kohast kontrollimenetlust.
4. Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetluse teel, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul, kui komitee eesistuja nii otsustab või kui enamik komitee liikmeid seda taotleb.

Artikkel 13

Komitee teavitamine

Komisjon teavitab artiklis 12 osutatud komiteed korrapäraselt Euratomi programmi rakendamise üldistest edusammudest ning annab talle õigel ajal teavet kõikide Euratomi programmi raames kavandatavate või rahastatavate kaudsete meetmete kohta.

¹⁵ Euratomi programmi rakendamise hõlbustamiseks hüvitab komisjon kooskõlas oma kehtivate suunistega programmi komitee iga päevakorras oleva koosoleku puhul iga liikmesriigi ühe esindaja osalemiskulud ning samuti ühe eksperdi/nõustaja osalemiskulud iga liikmesriigi kohta nende päevakorrapunktide puhul, mille kohta liikmesriik nõuab asjatundja arvamust.

Artikkel 14

Välisnõuanded ja ühiskonna kaasamine

1. Euratomi programmi rakendamisel võetakse asjakohasel juhul arvesse nõuandeid ja panust, mis on saadud:
 - a) Euratomi teadus- ja tehnikakomiteelt vastavalt Euratomi asutamislepingu artiklile 134,
 - b) komisjoni loodud kõrgetasemeliste ekspertide sõltumatutel nõuanderühmadelt,
 - c) rahvusvaheliste teaduse- ja tehnoloogialepingute alusel loodud dialoogstruktuuride kaudu,
 - d) tulevikku suunatud tegevuse kaudu;
 - e) sihtotstarbeliste avalike konsultatsioonide raames (sealhulgas vajaduse korral piirkondlike ja riiklike asutuste või sidusrühmadega); ning
 - f) selliste läbipaistvate ja interaktiivsete protsesside tulemusena, millega tagatakse vastutustundliku teadus- ja innovatsioonitegevuse toetamine.

2. Samuti võetakse muu hulgas täielikult arvesse Euroopa tehnoloogiaplatvormide, ühise kavandamise algatuste ja Euroopa innovatsioonipartnerluste raames kehtestatud teadus- ja innovatsioonikavasid.

II PEATÜKK

Konkreetsed tegevusvaldkonnad

Artikkel 15

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

Erilist tähelepanu pööratakse selle tagamisele, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEed) ning erasektor üldiselt osaleksid piisavalt Euratomi programmis ja et innovatsioon neid mõjutaks. VKEde osalemise kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine on hindamis- ja järelevalvemenetluse üks osa.

Artikkel 16

Avaliku ja erasektori vahelised ning avaliku sektori sisesed partnerlussuhted

Artiklis 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks võib Euratomi programmi erimeetmete rakendamisel kasutada järgmisi võimalusi:

- a) Euratomi asutamislepingu artikli 5 alusel loodud ühissettevõtted;
- b) avaliku sektori sisesed partnerlussuhted, mis põhinevad rahastamiskaval „Programmi kaasrahastamismeetmed“;
- c) avaliku ja erasektori lepingulised partnerlussuhted, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1291/2013 artiklis 25.

Artikkel 17

Rahvusvaheline koostöö kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega

1. Kolmandates riikides asutatud üksustel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel on õigus osaleda Euratomi programmi kaudsetes meetmetes määruses (EL) nr 1290/2013 sätestatud tingimustel. Üldpõhimõtte erandid on sätestatud käesoleva määruse artiklis 7. Euratomi programmi raames edendatakse rahvusvahelist koostööd kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega selleks, et:

- a) viia liidu teadus ja innovatsioon tipptasemele, muuta need atraktiivsemaks ning suurendada majanduse ja tööstuse konkurentsivõimet;
- b) tulemuslikult lahendada ühiseid ühiskonnaprobleeme;
- c) toetada liidu välis- ja arengupoliitika eesmärke, täiendades välis- ja arenguprogramme. Taotletakse sünergiat liidu teiste poliitikavaldkondadega.

2. Selliseid sihtmeetmeid, mille eesmärk on edendada koostööd konkreetsete kolmandate riikidega või nende riikide rühmadega, rakendatakse strateegilise lähenemisviisi põhjal, lähtudes ühisest huvist, prioriteetidest ja vastastikusest kasust, võttes arvesse kõnealuste riikide või riikide rühmade teadus- ja tehnoloogiaalast suutlikkust ning turuvõimalusi, ning eeldatavast mõjust.

Soodustada tuleks vastastikust juurdepääsu kolmandate riikide programmidele. Selleks et mõju oleks võimalikult suur, edendatakse koostööd liikmesriikide ja assotsieerunud riikide algatuste vahel ning suurendatakse nende vahelist koostoimet. Koostöö olemus võib varieeruda vastavalt konkreetsetele partnerriikidele.

Koostööprioriteetide seadmisel võetakse arvesse liidu poliitilisi võimalusi koostööks kolmandate riikidega ning intellektuaalomandi õiguste õiglast ja erapooletut käsitlemist.

Artikkel 18

Teavitamine, teabevahetus, kasutamine ja tulemuste levitamine

1. Euratomi programmi rakendamisel käsitatakse tulemuste levitamist ja teabe vahetamist programmiga toetatavate meetmete lahutamatu osana.

2. Teabevahetus võib hõlmata järgmist:

- a) teadlikkuse tõstmiseks ettenähtud algatused ja Euratomi programmi alusel rahastamisele juurdepääsu lihtsustamine, eelkõige suhteliselt vähe esindatud piirkondade või vähe esindatud osalejate jaoks;
- b) sihtotstarbeline abi projektidele ja konsortsiumidele, et tagada neile vajalikud oskused optimeerida tulemuste vahetamist, kasutamist ja levitamist;
- c) algatused, millega elavdatakse dialoogi ja arutelu üldsusega teaduse, tehnika ja innovatsiooniga seotud küsimustes, ning sotsiaalmeedia ja muude innovatiivsete tehnoloogialahenduste ja meetodite ärakasutamine;
- d) liidu poliitiliste prioriteetide teatavakstegemine, tingimusel et need on seotud käesoleva määruse eesmärkidega. Eelkõige esitab komisjon õigeaegselt põhjalikku teavet liikmesriikidele.

3. Kui Euratomi asutamislepingust ja asjakohastest liidu õigusaktidest ei tulene teisiti, võib teabe levitamine hõlmata järgmist:

- a) tegevus, millega kogutakse kokku eri projektide tulemused, sh selline tegevus, mida võidakse rahastada muudest allikatest, eesmärgiga koostada põhijäreldusi kokku võtvad kasutajasõbralikud andmebaasid ja aruanded;
- b) tulemuste levitamine poliitikakujundajatele, sh standardimisasutustele, et edendada poliitiliselt oluliste tulemuste kasutamist asjakohastes rahvusvahelistes, liidu, riigi ja piirkondliku tasandi asutustes.

III PEATÜKK

Kontroll

Artikkel 19

Kontroll ja audit

1. Käesoleva määruse rakendamiseks vajaliku kontrollisüsteemi kavandamisel seatakse eesmärgiks tagada põhjendatud kindlus, et saavutatakse tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususega seotud riskide nõuetekohane juhtimine ning aluseks olevate tehingute õigus- ja korrapärasus, võttes arvesse programmide mitmeaastast kestust ja asjaomaste maksete laadi.
2. Kontrollisüsteemiga tagatakse asjakohane tasakaal usalduse ja kontrolli vahel, võttes arvesse eelkõige osalejatel tekkivaid kõikide tasandite kontrolli haldus- ja muid kulusid, et oleks võimalik saavutada Euratomi programmi eesmärgid ning ligi meelitada kõige väljapaistvamaid teadlasi ja kõige innovatiivsemaid ettevõtjaid.
3. Kontrollisüsteemi ühe osa moodustab Euratomi programmi raames võetavate kaudsete meetmete kulude auditeerimise strateegia, mille aluseks on esindava kulude valimi finantsaudit kogu programmi ulatuses. Lisaks sellisele esindavale valimile tehakse valik kuludega seotud riskide hindamise alusel.

Euratomi programmi alusel võetavate kaudsete meetmete kulusid auditeeritakse ühtselt kooskõlas kokkuvõiu, tõhususe ja tulemuslikkuse põhimõttega, et muuta osalejate auditeerimiskoormus võimalikult väikeseks.

Artikkel 20

Liidu finantshuvide kaitse

1. Komisjon astub vajalikke samme tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse liidu finantshuve pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ennetustegevusega, tõhusa kontrolliga ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning eeskirjade eiramise tuvastamise korral tõhusate, proportsionaalsete ja ennetavate haldus- ja finantskaristustega.
2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus teha nii dokumentidel põhinevat kui ka kohapealset auditit kõikide toetusesaajate, töövõtjate ja alltöövõtjate suhtes, kes on saanud käesoleva määruse alusel liidu rahalisi vahendeid.

Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, võib komisjon teha auditeid kuni kahe aasta jooksul pärast lõppmakse tegemist.

3. Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib teostada juurdlust, sealhulgas kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrukses (EL, Euratom) nr 883/2013¹⁶ ning nõukogu määrukses (Euratom, EÜ) nr 2185/96¹⁷ kehtestatud sätetele ja menetlustele, et teha kindlaks, kas toetuslepingu, toetuse andmise otsuse või Euratomi programmi alusel rahastatud lepinguga seoses esineb pettust, korruptsiooni või mis tahes muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

¹⁷ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

4. Ilma et see piiraks lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, sisaldavad kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega sõlmitud koostöölepingud, lepingud, toetuslepingud ja toetuse määramise otsused, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamisest, sätteid, mis annavad komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile selgesõnaliselt õiguse selliseks auditeerimiseks ja juurdluseks vastavalt nende pädevusele.

IV PEATÜKK

Järelevalve ja hindamine

Artikkel 21

Järelevalve

1. Komisjon jälgib igal aastal Euratomi programmi rakendamist, sh edusamme ja saavutusi. Komisjon esitab sellega seotud teabe artiklis 12 osutatud komiteele.
2. Komisjon koostab lõikes 1 osutatud järelevalve tulemuste kohta aruande ja teeb need tulemused üldsusele kättesaadavaks.

Artikkel 22

Hindamine

1. Hindamised tehakse piisavalt varakult, et nende tulemusi saaks kasutada otsustamisprotsessis. Komisjon teostab 31. detsembriks 2022 läbipaistva menetluse korras valitud sõltumatute ekspertide abiga Euratomi programmi järelhindamise. See hindamine hõlmab programmi põhjendusi, rakendamist ja tulemusi ning meetmete pikaajalist mõju ja jätkusuutlikkust ning hindamistulemuste põhjal tehakse otsus järgneva meetme võimaliku uuendamise, muutmise või peatamise kohta.

2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, hinnatakse Euratomi programmi otseseid ja kaudseid meetmeid eraldi.
3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamistega tehakse kindlaks artikliga 3 sätestatud eesmärkide saavutamiseks tehtud edusammud, võttes arvesse II lisas kindlaksmääratud asjakohaseid tulemusnäitajaid.
4. Liikmesriigid annavad komisjonile andmed ja teabe, mis on vajalikud asjaomaste meetmete jälgimiseks ja hindamiseks, kui see on asjakohane ja need andmed on kättesaadavad.
5. Komisjon edastab lõigetes 1 ja 2 osutatud hindamiste järeldused ja oma tähelepanekud Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele.

III JAOTIS

LÕPP- JA ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 23

Kehtetuks tunnistamine ja üleminekusätted

1. Nõukogu määrus (EÜ) nr 1314/2013 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2019.
2. Ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist, reguleeritakse nõukogu määruse (Euratom) nr 1314/2013 alusel ühenduse rahalist toetust saavat tegevust või meetmeid jätkuvalt kõnealuse tegevuse või meetmete suhtes kohaldatavate eeskirjadega kuni nende lõpetamise või lõpuleviimiseni. Nõukogu määrusega (Euratom) nr 1314/2013 loodud komitee mis tahes ülejäänud ülesannete täitmist jätkab vajaduse korral käesoleva määruse artiklis 12 osutatud komitee.

3. Artiklis 4 osutatud rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek Euratomi programmi ja nõukogu määruse (Euratom) nr 1314/2013 alusel võetud meetmete vahel.
4. Erandina finantsmääruse artikli 140 lõike 6 kolmandast lõigust eraldatakse määrusega (EL) nr 1291/2013 loodud rahastamisvahendi alusel tekkivad iga-aastased tagasimaksed, mis tulenevad käesoleva määruse või nõukogu määruse (Euratom) nr 1314/2013 alusel kasutada antud vahendite kasutamata jätmisest, Euratomi programmile.

Artikkel 24
Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
